

50 TA NEA

ΦΑΚΕΛΟΣ ΤΟΥΡΚΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ

ΣΑΒΒΑΤΟΚΥΡΙΑΚΟ 22-23 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2023

ΤΟΥ ΑΗΜΕΤ ΕΡΔΙ ΟΖΤΟΥΚ

Ζήτημα ζωής ή θανάτου

Οι εκλογές της 14ης Μαΐου στην Τουρκία αποτελούν σημείο καμπής για τη χώρα και, εκτός αυτής, για την ασφάλεια σε Ευρώπη και Μέση Ανατολή. Συμπίπτουν με τα 100 χρόνια από την ίδρυση της κοσμικής δημοκρατίας από τον Μουσταφά Κεμάλ Ατατούρκ, ενώ εάν νικήσει ο Ερντογάν θα ενισχυθεί περαιτέρω ώστε να βάλει πιο έντονη τη σφραγίδα του στην πορεία μιας μεγάλης γεωστρατηγικής δύναμης 85 εκατομμυρίων κατοίκων.

Στις 14 Μαΐου, θα διεξαχθούν δύο εκλογές, στις οποίες οι ψηφοφόροι θα επιλέξουν τον νέο τους πρόεδρο και, ταυτόχρονα, τα 600 μέλη του Κοινοβουλίου. Όσον αφορά στις προεδρικές εκλογές, στην περίπτωση που κανείς υποψήφιος δεν συγκεντρώσει τουλάχιστον 50% των ψήφων, τότε θα διεξαχθεί δεύτερος γύρος στις 28 Μαΐου ανάμεσα στους δύο πρώτους. Περίπου 61 εκατομμύρια ψηφοφόροι θα βρεθούν μπροστά στις κάλπες την ημέρα των εκλογών, ενώ υπολογίζεται πως 3 εκατ. ψηφοφόροι του εξωτερικού θα συμμετέχουν στη διαδικασία προκαταβολικά, στο διάστημα μεταξύ 27 Απριλίου και 9 Μαΐου.

Μετά από δύο δεκαετίες στην εξουσία, ο Ερντογάν βρίσκεται αντιμέτωπος με μια συντονισμένη πρόκληση. Οι δημοσκοπήσεις δείχνουν ότι ο βασικός του αντίπαλος, Κεμάλ Κιλισντάρογλου, επικεφαλής του CHP, πρώην λογιστής και γραφειοκράτης επί πολλά χρόνια, διατηρεί ένα ελαφρύ προβάδισμα. Σύμφωνα με την εταιρεία ερευνών Metropoll, που ανήκει στις πιο γνωστές, μπορούμε να προβλέψουμε ότι θα έχουμε μεγάλη προσέλευση στις εκλογές της 14ης Μαΐου. Καθώς αμείνεται ένας μήνας, το 84% των ψηφοφόρων δηλώνουν ότι θα ψηφίσουν σίγουρα, ενώ το 11% δηλώνει ότι αυτό είναι το πιο πιθανό. Όταν σε αυτούς προστεθεί και το 2% που δηλώνουν ότι είναι πιθανό να κάνουν το ίδιο, φαίνεται πως το 97% του εκλογικού σώματος είναι αποφασισμένο να ψηφίσει. Η τίσση αυτή δε ενισχύεται από την έντονη πολιτική αντιπαράθεση ανάμεσα στην κυβέρνηση και την αντιπολίτευση, το περιβάλλον πόλωσης και τον χαρακτηρισμό των εκλογών ως ζήτημα ζωής ή θανάτου για τα πολιτικά στρατόπεδα. Έτσι, φαίνεται πως θα γίνουμε μάρτυρες μιας συμμετοχής-ρεκόρ στις 14 Μαΐου.

Το ισχύον σύστημα καθιστά την εκλογή πρόεδρου, ο οποίος διαθέτει εκτελεστικές εξουσίες, εξαιρετικά σημαντική. Η πραγματική αντιπαράθεση ανάμεσα στους γηγέτες διεξάγεται στο πλαίσιο των προεδρικών εκλογών. Οι υποψήφιοι έχουν επισήμως ανακοινωθεί και εγκριθεί και είναι τέσσερις. Η μεγάλη αναμέτρηση αναμένεται ότι θα αφορά τους υποψηφίους της Λαϊκής Συμμαχίας και της Εθνικής Συμμαχίας, Ερντογάν και Κιλισντάρογλου αντίστοιχα. Παρ' όλα αυτά, η παρουσία του Μουκαρέμ Ιντζέ και του Σινάν Ογκάν θα κρίνει εάν οι εκλογές ολοκληρωθούν στον πρώτο γύρο ή θα χρειαστεί και δεύτερος. Με τέσσερις υποψηφίους, ουδείς εξ' αυτών φτάνει το απαιτούμενο 50% συν ένα για να εκλεγεί από την πρώτη Κυριακή. Τη στιγμή που ο Κιλισντάρογλου συγκεντρώνει 43%, ο Ερντογάν φτάνει στο 41%. Ο Ιντζέ, από την πλευρά του, βρίσκεται στο 5% και ο Ογκάν στο 2%. Το 9% του εκλογικού σώματος δηλώνει άναποφάσιστο ή αρνείται να εκδηλώσει τις προθέσεις του. Ο Κιλισντάρογλου είναι, λοιπόν, λίγο μπροστά, όμως δεν πρέπει να λησμονείται πως ο Ερντογάν διατηρεί το πλεονέκτημα του ελέγχου της κυβέρνησης και των μίντια.

Ολα τα παραπάνω σημαίνουν ότι η Τουρκία βρίσκεται αντιμέτωπη με εκλογικά αποτελέσματα που θα αποτυπώσουν οριακές διαφορές. Κι αυτή δεν είναι μια συνηθισμένη αναμέτρηση, είναι εκλογές ζωής ή θανάτου για την Τουρκία.

Η ώρα της αλήθειας πλησιάζει

Καθώς οι περισσότερες δημοσκοπήσεις στην Τουρκία εμφανίζουν Ερντογάν και Κιλισντάρογλου να δίνουν μάχη στήθος με στήθος, οι πάνω από 15 εκατ. Κούρδοι είναι η «δεξαμενή» ψήφων στην οποία ελπίζουν κυβέρνηση και αντιπολίτευση

ΤΟΥ ΤΟΥΓΡΛΟΥ ΠΑΛΟΥΠΟΥΛΟΥ

Το βράδυ της 14ης Μαΐου θα γνωρίζουμε τη σύνθεση της νέας 600μελούς τουρκικής Βουλής και τους πολιτικούς συσχετισμούς εντός της. Όλα δείχνουν, ωστόσο, ότι θα χρειαστεί αναμονή άλλων δύο εβδομάδων, δηλαδή ως τον δεύτερο γύρο της 28ης Μαΐου, προκειμένου να γίνει γνωστό το αποτέλεσμα της πιο καθοριστικής από τις δύο αναμετρήσεις. Αυτός που θα κρίνει ποιος θα είναι ο πρόεδρος της Τουρκίας για την επόμενη πεντα-

τία - ο Ταγίπ Ερντογάν ή ο Κεμάλ Κιλισντάρογλου. Κι αυτό διότι είναι γνωστό ότι μετά τη συνταγματική μεταρρύθμιση του 2017 σχεδόν όλα τα σημαντικά ζητήματα - από τον σχηματισμό της κυβέρνησης μέχρι τον καθορισμό της οικονομικής πολιτικής - περνούν από τα χέρια του προέδρου.

Η αλήθεια είναι ότι οι (αμφιβόλου ποιότητας και αξιοπιστίας) δημοσκοπήσεις, τουλάχιστον όσες γίνονται γνωστές στο ευρύ κοινό, δεν βοηθούν να ξεκαθαρίσει το τοπίο. Τα ευρήματά τους, άλλωστε, αποτυπώνουν διαφορές, συνήθως υπέρ της νυν αντιπολίτευσης, οι οποίες κινούνται στα όρια του στατιστικού σφάλματος. Ο Κιλισντάρογλου εμφανίζεται να προηγείται οριακά του Ερντογάν, με ποσοστό

REUTERS/BERKAY COVA

λίγο πάνω από το 42% έναντι 41% του αντιπάλου του, ενώ ο συνασπισμός του Κόμματος Δικαιοσύνης και Ανάπτυξης (AKP) και του εθνικιστικού-ακροδεξιού ΜHP του Ντεβλέτ Μπαχτσελί - παρά τις σημαντικές απώλειες (της τάξης του 10%) που καταγράφει έναντι των εκλογών του 2018 - είναι πρακτικά ισόπαλος με τη συμμαχία των «6».

Σε αυτό το φόντο, είναι λογικό τα βλέμματα να πέφτουν σε εκείνους τους παράγοντες που μπορεί να αποδειχθούν καθοριστικοί για την έκβαση της διπλής αναμέτρησης. Όσον αφορά τον νέο πρόεδρο, ρόλο-κλειδί φαίνεται πως θα έχει ο Μουκαρέμ Ιντζέ, μέχρι το 2021 και επί πολλά χρόνια συνοδοιπόρος του Κιλισντάρογλου στο CHP και νυν γιγάντης του Κόμματος της Πατρί-

Εκλογικές συμμαχίες

Ενώ απομένει λιγότερο από ένας μήνας μέχρι τις τουρκικές προεδρικές και βουλευτικές εκλογές, διεξάγεται ένας σύνθετος προεκλογικός αγώνας. Από τη μια οι υποψήφιοι για τις προεδρικές εκλογές εντείνουν την εκστρατεία τους. Ενώ ο υποψήφιος του συνασπισμού της αντιπολίτευσης Κεμάλ Κιλισντάρογλου φέρεται να προηγείται με βραχεία κεφαλή του προέδρου Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, προκαλεί το ενδιαφέρον και η επίθεση των άλλων δύο υποψηφίων, Μουκαρέμ Ιντζέ και Σινάν Ογκάν. Ιδίως η υποψηφιότητα Ιντζέ φαίνεται να προσελκύει υπολογισμό υποστήριξη από ψηφοφόρους που ανήκουν ιδεολογικά στον συνασπισμό της αντιπολίτευσης και

ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗ Ν. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗ

δυσχεραίνει έτσι την πιθανότητα επικρατήσεως Κιλισντάρογλου από τον πρώτο γύρο.

Από την άλλη οι βουλευτικές εκλογές εξελίσσονται σε γρήγο. Δεδομένης της υπάρξεως ορίου 7% για την είσοδο κομμάτων στη Βουλή, ο σχηματισμός κοινών πολυκομματικών ψηφοδελτίων αναδείχθηκε ως ορθολογική λύση τόσο για τα κόμματα των οποίων η δημοσκοπική επιρροή

υπολείπετο του ορίου, όσο και για τα μεζονα κόμματα της Βουλής τα οποία ενδιαφέρονταν να μεγιστοποιήσουν την επιρροή τους στο νέο Κοινοβούλιο ή και να επικρατήσουν στις βουλευτικές εκλογές μέσω εκλογικών συμμαχιών. Η συμφωνία σε κοινά ψηφοδέλτια αποδείχθηκε κάθε άλλο παρά εύκολη υπόθεση για τους τρεις μεζονες συνασπισμούς. Η αποτυχία των δύο μεζονων κομμάτων του κυβερνητικού συνασπισμού του Κόμματος Δικαιοσύνης και Ανάπτυξης (AKP) και του Κόμματος Εθνικιστικής Δράσεως (MHP) να καταλήξουν σε κοινό ψηφοδέλτιο προξένησε έκπληξη, καθώς οι μικρότεροι εταίροι του κυβερνητικού συνασπισμού βρήκαν τη θέση τους στα ψηφοδέλτια του AKP. Οι διαπραγματεύσεις εντός του συνασπισμού της μεζονες αντιπολίτευσης οδή-

Ο Αχμέτ Ερντί Οζτούρκ είναι αναπληρωτής καθηγητής Πολιτικής και Διεθνών Σχέσεων στο London Metropolitan University και ερευνητής Εξωτερικού στο Πρόγραμμα Τουρκίας του ENIAMED